

УДК 378.1(477)(073)

Уляна Науменко, викладач

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена основним проблемам модернізації вищої освіти України в умовах євроінтеграції. Здійснено аналіз досягнень і прорахунків на цьому шляху та окреслено перспективи впровадження європейських стандартів в освіті.

Ключові слова: модернізація, система вищої освіти, євроінтеграція, освітній простір.

Літ. 5.

Ульяна Науменко, преподаватель

Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Статья посвящена основным проблемам модернизации высшего образования Украины в условиях евроинтеграции. Осуществлен анализ достижений и просчетов на этом пути и намечены перспективы внедрения европейских стандартов в образовании.

Ключевые слова: модернизация, система высшего образования, евроинтеграция, образовательное пространство.

Ulyana Naumenko, Lecturer

Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION OF UKRAINE IN EUROPEAN INTEGRATION: PROBLEMS AND PROSPECTS

The article is devoted to the basic problems of the modernization of higher education in Ukraine in the European integration. The analysis of the achievements and failures on this way is made as well as the prospects of implementation of the European standards in education are outlined.

Keywords: modernization, system of higher education, European integration, educational space.

Постановка проблеми. Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, не оминув він і систему вищої освіти. Відтак, Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог, щораз наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Входження в болонський простір є для українського суспільства вкрай необхідним через потребу вирішити проблему визнання українських дипломів за кордоном, підвищити ефективність та якість освіти й відповідно конкурентоспроможність українських вищих навчальних закладів та їх випускників на європейському й світовому ринку праці. Тому вища освіта повинна вдосконалюватись та мати необхідні ресурси для виконання своїх завдань, зокрема таких, як формування національної системи кваліфікацій,

визнання попереднього навчання та безперервної освіти, розвиток дистанційної освіти, інтеграція освіти і науки; підготовка студентів до професійної кар'єри, створення і підтримання бази новітніх знань, заохочення до наукових досліджень та інновацій тощо.

Мета статті полягає у визначенні основних проблем модернізації вищої освіти України в контексті євроінтеграції та окресленні перспектив впровадження європейських норм і стандартів в систему освіти.

Виклад основного матеріалу. Процеси євроінтеграції України та модернізації її освіти обумовили необхідність вирішення стратегічних задач розвитку освіти, про що свідчить поява ряду робіт О. Андрієвської, В. Андрейцева, В. Андруценка, Я. Болубаша, М. Згуровського, В. Журавського, М. Дмитриченка, В. Кременя, В. Лугового, С. Ніколаєнка, М. Розова, М. Романенка, Г. Семакова, І. Сікорської, М. Степка, П. Таланчука, В. Шинкарука та ін. Процес входження освіти України до європейського простору позитивно

характеризується більшістю науковцями, однак не залишаються поза увагою і небажані наслідки цього процесу.

Зміст модернізації на основі нової освітньої політики має логічно пов'язувати всі рівні освітньої сфери. Всі інновації в основному торкаються загальної, а не вищої освіти. Але й вища школа мала б відреагувати: змінити технології, зміст, структуру, адаптувавши їх до нового абітурієнта. Зміни у вищій освіті в основному пов'язані зі створенням нових фінансових механізмів виживання та розвитку вищих навчальних закладів, з появою спеціальностей, які користуються попитом у населення, інтеграцією факультетів і навчальних закладів [2].

Справжня європеїзація як наочний аналог модернізації української вищої школи починається тільки сьогодні. Її елементами, зокрема, є:

а) припинення безконтрольного зростання кількості вищих навчальних закладів та сертифікації ними все нових нібито "модних", але непрофільних для них спеціальностей – цей процес у минулому вже зробив нас, на жаль, міжнародним посміховиськом;

б) сполучення освіти і науки, концентрація державних та інших доступних ресурсів розвитку в руках провідних – як сьогодні, так і історично – вищих навчальних закладів, які мають загальноновизнані наукові досягнення;

в) поступове приведення державного замовлення у відповідність із справжніми потребами бюджетного сектора, а також вивчення можливостей стратегічного прогнозування потреб ринку праці;

г) деідеологізація – очищення від спотворень викладання історії та літератури, акцентування багатогранності української ідентичності та культурної спадщини, виховання громадянськості зокрема – і як ключового елемента загальноєвропейської макроідентичності;

д) пропаганда в суспільстві необхідних вже сьогодні вітчизняному і міжнародному ринку праці інженерно-технічних спеціальностей і надання відповідної підтримки вузам, що їх культивують;

е) аналіз можливостей створення і розвитку кількох т. зв. здвоєних програм (на рівні бакалаврату, магістрату і докторату – Ph.D., "доктора філософії") – з провідними університетами країн ЄС, концентрація уваги на сфері поширення викладання іноземних мов.

Процес євроінтеграції передбачає створення загальноєвропейського освітнього і наукового простору на основі розроблення єдиних критеріїв і стандартів у галузі освіти та науки з метою визнання періодів та термінів підготовки фахівців

з вищою освітою, що сприятиме співробітництву між вищими навчальними закладами Європи, мобільності викладацького складу та студентів.

Вкрай важливим у цьому процесі є розвиток інтегрованих напрямів освіти відповідно до розвитку інформаційного суспільства, одним з яких є медіа-освіта. Медіа-освіта – це напрям сучасної педагогіки, який передбачає вивчення закономірностей масової комунікації (преси, радіо, телебачення, кіно, відео тощо), підготовку суспільства до життя в сучасному інформаційному світі, опанування вмінь сприймати й осмислювати будь-яку інформацію, особливо за допомогою технічних засобів. Даний напрям освіти поширений у педагогіці близького й далекого зарубіжжя, але в Україні цей напрям обмежується тільки вивченням сучасних технологій опрацювання даних, набуттям технологічних навичок, які є важливою складовою інформаційної культури людини, але не дають системного уявлення про зміст, сутність і мету інформатизації, не містять інтелектуальної складової в освоєнні інформаційного простору. Враховуючи тенденції глобальної цілісності інформатизаційних процесів, визначимо медіа-освіту як інтегрований напрям освіти в інформаційному суспільстві, спрямований на сприяння опануванню сучасних комп'ютерно-телекомунікаційних технологій за одночасного виховання відповідальності, пов'язаної з застосуванням цих технологій, і на усвідомлення не тільки їхніх переваг, а й загроз для людської психіки. При цьому одним із системоутворюючих понять медіа-освіти є поняття інформаційної безпеки – стану захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, зведення до мінімуму неповноти, невчасності й невірогідності інформації, негативного інформаційного впливу, негативних наслідків функціонування інформаційних технологій. Основним змістом медіа-освіти є інтелектуальні й процесуальні (технологічні) вміння інформаційної взаємодії. Структурним елементом і змістовою складовою медіа-освіти є інформаційна освіта в усіх її сферах – інформаційно-технологічній, інформаційно-управлінській та інформаційно-аналітичній [5].

Каталоги дисциплін навчального плану і їхній англomовний варіант – неодмінна умова мобільності студентів між країнами-учасницями Болонської угоди та в межах України. Вони мають бути загальноновизнаними, уніфікованими, максимально простими. Слід також уніфікувати навчальні плани, графіки навчального процесу в різних ВНЗ, що дасть змогу студентам максимально ефективно і оптимально

використати весь час навчання у вузі, зробити прозорим їхній навчальний процес і сприятиме підвищенню якості освіти.

Спираючись на каталоги дисциплін, потрібно надати ВНЗ закріплене нормативами право:

- зараховувати студентам дисципліни, які не збігаються за назвою, але мають однаковий зміст;

- зараховувати дисципліни, які різняться загальною кількістю годин, але мають усі потрібні змістові модулі;

- у варіативній частині зараховувати дисципліни спеціалізацій, які мав студент в іншому ВНЗ, можливо, якийсь їхній відсоток, який відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці даного напрямку підготовки за змістовими модулями.

За умови збереження всього комплексу документів, який супроводжує студента всі роки його навчання та фіксує його підготовку як фахівця, додаткове введення індивідуального плану студента збільшило кількість близьких за змістом документів для організації навчального процесу, отже, збільшило навантаження на деканати. Основні параметри індивідуального плану студента вже прописано, але залишилася невизначеною ціла низка питань функціонування індивідуального плану, пов'язаних з тим, що:

- обов'язковою для архіву є індивідуальна картка студента, яку треба вести вручну. Індивідуальний план за формою, яку пропонують деякі ВНЗ, фактично її заміняє, але відділи кадрів не мають права відмінити названу картку;

- представлені форми індивідуального плану дублюють залікові книжки, збереження залікових книжок вимагає зміни їхнього формату, але таку зміну слід уніфікувати, що можна зробити тільки на рівні МОН;

- потрібно узаконити право навчальних закладів на ведення документів, які фіксують навчання студента, в електронному вигляді та перенесення їх у друкований для архівування [1, 24].

Змін потребує і Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. Скажімо, їхнім студентам потрібно надати право на повторний курс у разі невиконання навчальної програми окремої дисципліни. Це відповідає вимогам кредитно-модульної системи і пропозиціям МОН України, викладеним у Тимчасовому положенні про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців, затвердженому наказом МОН України від 23.01.2004 р. № 48, а також європейській шкалі оцінювання. Нині студента обов'язково переводять з курсу на курс у межах набору, що, звичайно, полегшує перевірку на відповідність контингенту ліцензованим обсягам, але

суперечить формуванню індивідуального плану студента, положенням Болонського процесу про створення можливостей для гнучких підходів до більш результативного, орієнтованого на студента навчання у вищій освіті [3].

Теперішні форми ведення звітності у вишах і номенклатура справ не відповідають реальним потребам кафедр, деканатів та інших структурних підрозділів. Приміром, у зв'язку з кредитно-модульною системою немає можливості відобразити результати сесії згідно з формою У 5.10 "Відомості про результати екзаменаційної сесії".

Не відповідають реаліям та вимогам до проведення державної атестації і форми протоколів ДЕК: вони не враховують можливості тестового оцінювання знань випускників, а на захисті кваліфікаційних робіт – усіх елементів проце-дури захисту, тому структурні підрозділи ВНЗ змушені заповнювати старі форми для номенклатури справ, а паралельно для себе вести іншу звітність.

Навчальне навантаження викладачів вищих навчальних закладів розраховується за нормами, визначеними наказом МОН України № 450 від 07.08.2002 р. "Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів". Однак із перенесенням акценту в роботі викладача на самостійне та індивідуальне навчання студента стала нагальною потреба змінити критерії виміру діяльності викладача. Внутрішніми документами ВНЗ вводять години на модульний контроль, на контроль самостійної та індивідуальної роботи, змінюють відведені години на контрольні роботи, відмінюють години на заліки та екзамени тощо. Це породжує конфлікти, суперечить нормативним документам МОН. Особливо загострилося становище в державних закладах. Зміни норм навантаження викладачів мають враховувати зміну принципів його формування, і визначення максимальної кількості годин також. Цифра, закріплена Законом про вищу освіту – 900 год. навчального навантаження, – не дає однакових можливостей викладачам працювати над підвищенням якості освіти, її модернізацією, інноваційними технологіями [1, 25].

Не відповідають сучасним вимогам і зафіксовані наказом № 450 від 07.08.2002 р. види навчальних робіт, які розходяться з практикою навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи, де основний час викладач працює зі студентом позааудиторно. За

теперішньою практикою основною складовою навчального навантаження є аудиторне, яке сягає 60 %. Зменшення аудиторних годин з дисциплін призводить також до збільшення кількості курсів на одного викладача (оскільки штатний працівник виконує навантаження від 800 до 900 год.) або змушує ВНЗ приймати сумісників.

Запровадження в Україні практики зарахування на навчання у ВНЗ за результатами незалежного зовнішнього тестування (НЗТ) – крок прогресивний, що відповідає принципам Болонської конвенції, але її безоглядне впровадження може зруйнувати багаторічну систему профорієнтаційної роботи, яка, безумовно, дуже важлива, передовсім для технічних, технологічних і педагогічних вишів. Можливість подати сертифікати НЗТ до необмеженої кількості ВНЗ та на необмежену кількість спеціальностей у кожному з них фактично настроює абітурієнта вступати не на конкретну омріяну спеціальність, а на будь-яку, “щоб тільки вступити”. Нівелюється значення атестатів, медалей тощо. У зверненні вже згаданій нараді Асоціації ректорів ВТНЗ зазначено:

1. Провести ретельний аналіз попередніх результатів зовнішнього незалежного оцінювання поточного року. Цю систему можна визначити як важливий інструмент моніторингу якості середньої освіти, утім глибоко непокоїть: велика кількість осіб, що зареєструвалися, але не взяли участі в тестуванні (загалом по Україні з української мови – 10,1 %, математики – 15,1 %, з фізики – 29 %), що насамперед зумовлено неучастю випускників минулих років, які працюють на виробництві, тому їм не мали змоги тестуватися в робочі дні); високий рівень незадовільних оцінок (наприклад, за даними Українського центру оцінювання якості освіти, з математики менше ніж 3 бали за 12-бальною шкалою отримало майже 20 % тих, хто взяв участь у тестуванні). Вважати за доцільне залучати до тестування випускників поточного року.

2. Вважати за доцільне збереження заочної форми підготовки, зважаючи на велику потребу розвинених високотехнологічних підприємств (скажімо, ЗАТ “ЗАЗ”, ВАТ “Мотор-Січ”, ВАТ “Запоріжтрансформатор”, державне підприємство “Іскра” тощо) в оновленні технічних кадрів.

3. Враховувати вимоги роботодавців: до визначення мови вивчення спеціальних дисциплін (українська, англійська, німецька, французька, російська тощо) відповідно до мов технічної документації на підприємствах, до можливості проходження всіх видів практики, виконання реальних курсових, дипломних робіт і майбутнього працевлаштування з договірним визначенням

взаємовідносин між університетом та відповідним підприємством [1, 25].

Загалом за умови злагодженої взаємодії міністерств і відомств, відповідальних за нормативно-правове забезпечення впровадження елементів Болонської системи, а також колективів викладачів ВНЗ Україна зможе виконати свої зобов’язання із входження в єдиний європейський освітній простір.

Тепер наведемо перелік того, *чого ми не зробили і що може створити труднощі для входження України в єдиний європейський освітній простір*.

1. Не вдалося розв’язати проблему зміцнення потенціалу окремих вищих навчальних закладів завдяки збільшенню та впорядкуванню їхньої мережі, усуненню розпорошеності за відомчим підпорядкуванням.

2. Чинний порядок планування підготовки фахівців, визначення обсягів підготовки за кошти державного бюджету в розрізі окремих напрямів підготовки та спеціальностей не відповідають завданням збереження освітньо-наукового потенціалу нашої держави, не задовольняють потреб ринку праці і, таким чином, не сприяють підвищенню соціальної захищеності випускників вищих навчальних закладів. Не відпрацьовано системи регіонального замовлення на підготовку фахівців. Вважаємо, що *найефективнішому розв’язанню цих проблем сприятиме:*

- кардинальна зміна законодавчої бази, яка визначає формування держзамовлення на підготовку кадрів з вищою освітою;

- значна диверсифікація навчальних програм, зокрема завдяки запровадженню університетських програм професійної та академічної спрямованості;

- ґрунтовне розроблення за участю роботодавців стандартів і національної структури кваліфікацій на основі принципів компетентності та узгодженого з нею переліку напрямів і спеціальностей підготовки;

- перегляд класифікатора професій та розширення переліку посад, що їх можуть займати випускники бакалаврату, які навчалися за програмами вищої освіти професійного спрямування.

Для якісного розв’язання цих проблем потрібні принципово нові рішення уряду України з питань налагодження належної взаємодії між МОН, Мінпраці та соціальної політики, а також Мінекономіки України. Потрібно запровадити нові типи зв’язків із роботодавцями [4, 36 – 37].

3. Не розв’язано проблеми моніторингу якості підготовки фахівців як на державному рівні, так і на рівні конкретного університету. Потребує свого вирішення питання створення незалежних агенцій

гарантування якості освіти, що мають отримати сертифікат європейської агенції, та радикальне поліпшення системи ліцензування і акредитації. При цьому нам слід сповна використати систему індикаторів, яку в 2008 р. розробили експерти ОЕСР (Організація економічного співробітництва і розвитку).

Слід налагодити роботу зі створення методичного забезпечення процесу впровадження Європейської ECTS, особливо того, що стосується змісту модулів та їх оцінювання й визнання. З огляду на проблему визнання документів про освіту треба було б розглянути пропозицію окремих ректорів про введення практики видачі випускникові диплома вищого навчального закладу, який за статусом прирівняний до державного, звичайно ж з упровадженням механізмів відповідальності університету за якість підготовки.

4. Не переглянуто принципів організації та змісту підготовки наукових кадрів відповідно до вимог, що їх рекомендують країни-учасниці Болонського процесу для 3-го циклу вищої освіти.

5. Чинна система оплати праці викладачів університетів не забезпечує належної мобільності провідних викладачів університетів, тому потрібно переглянути порядок планування і обліку навчального навантаження, щоб поліпшити умови для їх залучення до навчального процесу в інших університетах, і за кордоном також.

6. Не завершено створення підсистеми елітної освіти для підготовки висококваліфікованих кадрів для пріоритетних та наукомістких галузей економіки. Не знайдено ефективних управлінських рішень про взаємодію у вирішенні цих проблемних питань між МОН, національною та галузевими академіями наук. Не отримала свого розвитку ідея створення системи національних ВНЗ, через що вплив цього управлінського ресурсу на розвиток вищої школи України практично став непомітним, тобто система економічного й правового стимулювання розвитку університетів не працює.

7. Не розроблено системи рейтингової оцінки діяльності ВНЗ із застосуванням рейтингів різного призначення – управлінських, інформаційних тощо. Перші спроби застосування рейтингів показали недосконалість індикаторів, безвідповідальність та сумнівність представлених університетами показників діяльності та нормативної бази з використання результатів рейтингу як підстав для прийняття управлінських рішень. Приємним винятком є пілотний проект “Рейтинг ВНЗ “Компас”, який з певною мірою об’єктивності дає можливість дізнатися про оцінку якості підготовки з боку роботодавців та студентів. Заслуговує на увагу пропозиція про започаткування рейтингу ВНЗ АПН України [4, 36 – 37].

8. Розширення обсягів прийому на перші курси закладів вищої школи без відповідного збільшення кількості місць у гуртожитках погіршило умови проживання студентів у гуртожитках; багато університетів обмежили кількість місць для мешканців області, в якій розташовано університет. Через брак коштів більшість університетів не може будувати нові гуртожитки.

9. Система стипендіального забезпечення студентів не відповідає своєму призначенню і не може створити нормальні умови навчання для малозабезпечених студентів: фактично вона втратила свою стимулювальну функцію в справі підвищення якості навчання. Досі не відпрацьовано механізмів запровадження системи соціальних стипендій для малозабезпечених студентів та надання грантів для поліпшення умов навчання для талановитої студентської молоді.

10. Не вдалося досягти належної координації виконання численних державних програм розвитку освіти та забезпечення їхнього наукового супроводу й фінансування.

11. Не відпрацьовано ефективної форми цілісної системи управління вищою школою, що поєднувала б державну та громадську складові управління, помірковану централізацію та автономію суб’єктів управління, чітку їхню взаємодію по вертикалі управління, об’єднувала б зусилля всіх відомств, яким підпорядковано навчальні заклади, й роботодавців та використовувала б можливості студентського самоуправління і, таким чином, була наближеною до інноваційної моделі управління галуззю [4, 36 – 37].

12. Не реалізовано й спільної ідеї МОН України та адміністрації Києва про будівництво нового студентського містечка. Не набула сучасного вигляду система післядипломної освіти, яка залишається відокремленою від університетів та від сфери виробництва. Певним чином покращує становище поява на ринку освітніх послуг приватних навчальних закладів. Утім спектр їхніх навчальних програм не відповідає завданням системи освіти дорослих та умовам для навчання протягом усього життя. Головним управлінським рішенням на даному етапі має стати розроблення нормативно-правової бази післядипломної освіти та налагодження дійової співпраці МОН і університетів з роботодавцями, їхніми громадськими об’єднаннями та службою зайнятості.

Висновки. Отже, відкритий європейський простір для вищої освіти України несе в собі багате джерело можливих перспектив, що враховують її різноманітність, але, з другого боку викликає необхідність подальших зусиль по усуненню бар’єрів і оновленню систем викладання

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

і навчання, що сприятиме розвитку мобільності і тісної співпраці. Для досягнення конкретних результатів у сфері євроінтеграції, Україна повинна виконати ряд вимог, зокрема: впровадження сучасних стандартів навчання та оцінки знань студентів (кредитно-трансферна система), широке використання Інтернету в навчальному процесі, впровадження дистанційного навчання, забезпечення пріоритетності дослідницьких університетів в інноваційному поступі України, організація обміну студентами на етапі навчання між університетами різних європейських країн тощо.

1. Беліков С.Б. Досвід упровадження Болонської системи в закладах ВНЗ Запоріжжя / С.Б. Беліков, О.В. Климов // Педагогіка і психологія. – 2009. – №1. – С. 17 – 27.

2. Владимірова А., Акинфиева Н. Современное образование: политика выживания или развития / А. Владимірова, Н. Акинфиева // ВВШ. – 2001. – № 10. – С. 3 – 7.

3. На шляху до Європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації: Комюніке конференції міністрів європейських країн, відповідальних за сферу вищої освіти. – Лондон, 16 – 19 трав. 2007 р. / www.belisa.org.by

4. Степко М.Ф. Проблеми реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу / М.Ф. Степко // Педагогіка і психологія. – 2009. – №1. – С. 34 – 40.

5. Матвієнко О.В. Педагогічні основи підготовки менеджерів інформаційних систем: Монографія / О.В. Матвієнко – К.: Вид-во НТУ. – 2001. – 259 с.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2013

УДК 37.013.2:7/9](470+521)

Сергій Косянчук, аспірант Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТУ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

У статті схарактеризовано деякі особливості формування ціннісно-смислових орієнтацій старшокласників, розглянуто зміст предметів гуманітарного циклу як чинник розвитку мотиваційної і пізнавальної сфери особистості.

Ключові слова: зміст освіти, гуманізація змісту освіти, старшокласники, ціннісно-смислові орієнтації старшокласників, інноваційна особистість.

Літ. 6.

Сергей Косянчук, аспирант, Института педагогики НАПН Украины

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕННОСТНО-СМЫСЛОВЫХ ОРИЕНТАЦИЙ СТАРШЕКЛАССНИКОВ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ПРЕДМЕТОВ ГУМАНИТАРНОГО ЦИКЛА

В статье охарактеризованы некоторые особенности формирования ценностно-смысловых ориентаций старшеклассников, рассмотрено содержание предметов гуманитарного цикла как фактор развития мотивационной и познавательной сферы личности.

Ключевые слова: содержание образования, гуманизация содержания образования, старшеклассники, ценностно-смысловые ориентации старшеклассников, инновационная личность.

Sergiy Kosianchuk, Ph. D. student Institute of Pedagogic NAPS of Ukraine

THE PECULIARITIES OF VALUE-SEMANTIC ORIENTATIONS FORMING IN HIGH SCHOOL STUDENTS WHILE LEARNING THE HUMANITIES

The article deals with some of the peculiarities of value-semantic orientations forming in high school students; the content of the Humanities as a factor of motivation and cognitive areas of personality is described.

Keywords: content of education, humanization of the educational content, the high school student, value-semantic orientations of the high school students, innovation personality.

Постановка проблеми. Серед пріоритетних напрямів державної політики України з розвитку освіти на передній план висувається особистісна орієнтація

освіти, її гуманізація. Останнє десятиріччя розвитку освітньої галузі характеризується трансформаційними процесами з огляду на реалізацію особистістю своїх навчальних і